

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobců: **a) L. U., b) nezl. A. A.,** žalobce b) zastoupený zákonnou zástupkyní žalobkyní a), proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 4. 2017, č. j. OAM-260/ZA-ZA11-K01-2017, v řízení o kasačních stížnostech žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 4. 2018, č. j. 34 Az 3/2017 – 44,

t a k t o :

- I. Kasačním stížnostem **se odkladný účinek p ř i z n á v á .**
- II. Zástupkyní žalobců **se u s t a n o v u j e** JUDr. Yveta Janáková, advokátka se sídlem Příkop 27/2, Brno.
- III. Žalobci **se v y z ý v a j í**, aby ve lhůtě jednoho měsíce od doručení tohoto usnesení doplnili kasační stížnosti o důvody, pro které napadají rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. 4. 2018, č. j. 34 Az 3/2017 – 44.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobci (dále jen „stěžovatelé“ nebo též „stěžovatelka“ a „stěžovatel“) podali kasační stížnosti proti v záhlaví označenému rozsudku Krajského soudu v Brně (dále jen „napadený rozsudek“ a „krajský soud“), jímž byly zamítnuty jejich žaloby ve věci opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

[2] Současně s podáním kasačních stížností stěžovatelé navrhli, aby jim Nejvyšší správní soud přiznal odkladný účinek. Návrh odůvodňují tím, že by jim nepřiznáním odkladného účinku vznikla nepoměrně větší újma, než jaká by přiznáním odkladného účinku mohla vzniknout jiným osobám. Pokud kasačním stížnostem nebude odkladný účinek přiznán, budou stěžovatelé nuceni v řádu několika dnů vycestovat zpět do Kosovské republiky, kde nemají žádné zázemí a kde hrozí nebezpečí, že nezletilému stěžovateli, který trpí dýchacími obtížemi, nebude poskytnuta náležitá lékařská péče. Nucený návrat do země původu bude mít dále za následek rozdělení rodiny, neboť otec stěžovatele má na území České republiky trvalý pobyt. Za nejdůležitější důvod pro přiznání odkladného účinku stěžovatelé považují skutečnost, že by se v případě nuceného návratu do Kosova nemohli účastnit soudního řízení a hájit svá tvrzení před soudem, čímž by bylo zasaženo jejich právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod; případné kladné rozhodnutí ve věci samé by již pro stěžovatele nemělo žádný význam. Stěžovatelé dále odkazují na usnesení Nejvyššího správního soudu

ve věci sp. zn. 4 As 56/2012, které se sice týkalo správního vyhoštění, jeho závěry však lze dle stěžovatelů aplikovat i na nyní posuzovanou věc. Neudělení mezinárodní ochrany má podobně jako správní vyhoštění za následek povinnost cizince vycestovat z území České republiky. Přiznáním odkladného účinku by naopak nemohla vzniknout újma jiným osobám ani by to nebylo v rozporu s veřejným zájmem, neboť povede pouze k prodloužení pobytu stěžovatelů na území České republiky o několik týdnů. Závěrem stěžovatelé poukazují na to, že krajský soud odkladný účinek v řízení o žalobě přiznal.

[3] Žalovaný ve svém vyjádření k návrhu na přiznání odkladného účinku pouze uvádí, že s přiznáním odkladného účinku nesouhlasí.

[4] Podle § 107 odst. 1 ve spojení s § 73 odst. 2 s. ř. s. lze kasační stížnosti přiznat odkladný účinek, jestliže 1) by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro stěžovatele nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže 2) to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

[5] Soudní řád správní koncipuje institut odkladného účinku jako mimořádné opatření. Jedná se o výjimku z pravidla, která musí být vyhrazena pro ojedinělé případy, jež naplňují zákonem předepsané podmínky. Povinnost tvrdit a prokázat vznik újmy přitom má stěžovatel, od něhož se tak především očekává dostatečně konkrétní a individualizované tvrzení o tom, že mu v důsledku napadeného rozhodnutí vznikne nepoměrně větší újma než jiným osobám, vysvětlení, v čem tato újma spočívá, a uvedení jejího rozsahu. Vylíčení podstatných skutečností o nepoměrně větší újmě musí svědčit o tom, že negativní následek, jehož se stěžovatel v souvislosti s rozsudkem krajského soudu obává, by pro něj byl zásadním zásahem.

[6] Nejvyšší správní soud se předně zabýval otázkou, zda v případě nepřiznání odkladného účinku kasačním stížnostem budou stěžovatelé povinni k okamžitému návratu do země původu. Napadeným rozhodnutím bylo zastaveno řízení o udělení mezinárodní ochrany, přičemž povinnost opustit území České republiky vzniká teprve rozhodnutím o správním vyhoštění či rozhodnutím o povinnosti opustit území. Řízení o udělení mezinárodní ochrany však velmi často tvoří překážku vykonatelnosti rozhodnutí o správním vyhoštění. V nyní posuzované věci se jedná o již druhou žádost o udělení mezinárodní ochrany, přičemž první rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany bylo ve věci stěžovatelů vydáno dne 24. 1. 2017. Nejvyšší správní soud proto nemůže vyloučit, že rozhodnutí o správním vyhoštění již vydáno bylo. Žalobci sice ve svém návrhu na přiznání odkladného účinku vydání rozhodnutí o správním vyhoštění nezmiňují, výslovně však uvádějí, že v případě nepřiznání odkladného účinku budou nuceni v řádu několika dnů vycestovat do Kosovské republiky. S ohledem na to, že stěžovatelé nejsou právně zastoupeni, na území České republiky žijí krátce a v českém právním řádu se neorientují, nelze od nich požadovat, aby ve své žádosti souvislost s možným správním vyhoštěním kvalifikovaně tvrdili.

[7] Za popsané situace považuje Nejvyšší správní soud riziko vzniku těžké újmy stěžovatelům spojené s povinností vycestovat do země původu, tedy rozdělení rodiny, ztráta přístupu ke zdravotní péči u nezletilého stěžovatele a nemožnost podílet se nadále na soudním řízení, za významně převažující újmu oproti té, která by v souvislosti s přiznáním odkladného účinku mohla vzniknout třetím osobám a ani to nebude v rozporu s veřejným zájmem. Otec nezletilého stěžovatele má na území České republiky povolení k trvalému pobytu, nuceným návratem do země původu by tak nezletilý stěžovatel byl odloučen od jednoho ze svých rodičů. V této situaci má Nejvyšší správní soud za to, že nepřiznání odkladného účinku kasační stížnosti a s tím související povinnost opustit území by pro stěžovatele znamenala zásadní zásah

pokračování

do rodinného života. Ke zdravotním potížím nezletilého stěžovatele neuvedla stěžovatelka nic konkrétního, co by nasvědčovalo vážnému ohrožení zdraví, takže tato okolnost nemohla být soudem zohledněna coby významný faktor při posouzení možného zásahu do práv stěžovatelů.

[8] Nejvyšší správní soud neshledal ani skutečnosti, pro které by přiznání odkladného účinku bylo v rozporu s důležitým veřejným zájmem. K otázce možného rozporu s důležitým veřejným zájmem se Nejvyšší správní soud již vyjádřil v usnesení ze dne 19. 11. 2014, č. j. 1 Azs 160/2014 – 25, když dospěl k závěru, že „[p]okud jde o možný rozpor s důležitým veřejným zájmem, je opět nutné poměřit na jedné straně újmu brozící stěžovateli v případě nepřiznání odkladného účinku, a na straně druhé důležité zájmy společnosti. Pro zamítnutí návrhu přitom nepostačuje pouze existence kolidujícího veřejného zájmu, jak by se mohlo zdát z doslovného vykladu § 73 odst. 2 s. ř. s. Toto ustanovení nutno vykládat ústavně konformním způsobem, a proto je třeba za pomoci testu proporcionality vážít intenzitu brozícího zásahu do základního práva svédčícího žalobci s intenzitou narušení veřejného zájmu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2008, č. j. 5 As 17/2008 – 131, č. 1698/2008 Sb. NSS)“. Rozhodnutí o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti je totiž rozhodnutím prozatímní povahy, a tedy pouze dočasně oddaluje (nikoliv zabráňuje) nástup účinků napadeného rozhodnutí, pokud by byla kasační stížnost stěžovatelů zamítnuta. Dále je důležité, že stěžovatelé na území České republiky nepáchají žádnou trestnou činnost ani jiné závažné společensky nebezpečné jednání. V posuzované situaci se rovněž nejedná o případ zneužívání azylového řízení. Stěžovatelé podali svou druhou žádost o udělení mezinárodní ochrany, a to po dvou letech od podání první žádosti. Přiznání odkladného účinku nemůže být ani na újmu třetím osobám.

[9] V posuzovaném případě tak byly splněny obě podmínky pro přiznání odkladného účinku a Nejvyšší správní soud shledal návrh důvodným. Nadto, je třeba upozornit, že odkladný účinek byl již přiznán i v řízení před krajským soudem, suspenzivní účinek je proto zachován. Tím ovšem nemá být řečeno, že je třeba paušálně přiznávat odkladný účinek všem kasačním stížnostem proti zamítavému rozsudku o žalobě proti rozhodnutí, kterým byla správním orgánem žádost o udělení mezinárodní ochrany shledána nepřipustnou podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu a řízení o žádosti bylo podle § 25 písm. i) téhož zákona zastaveno. Vždy je třeba zvažovat individuální okolnosti každé konkrétní věci.

[10] Nejvyšší správní soud tedy přiznal kasačním stížnostem odkladný účinek. Do skončení řízení o kasačních stížnostech se proto pozastavují účinky napadeného rozsudku, jímž došlo k zamítnutí žalob a zejména k pozastavení účinků napadeného rozhodnutí. Rozhodnutí o přiznání odkladného účinku zároveň v žádném případě nepředjímá výsledek řízení o kasačních stížnostech.

[11] Ukáže-li se v průběhu řízení, že pro přiznání odkladného účinku nebyly důvody nebo že tyto důvody v mezidobí odpadly, může Nejvyšší správní soud toto usnesení i bez návrhu zrušit (§ 73 odst. 5 ve spojení s § 107 odst. 1 s. ř. s.).

[12] Stěžovatelé spolu s podáním kasačních stížností požádali o ustanovení právního zástupce. Na výzvu soudu doložili vyplněný formulář *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* ze dne 4. 7. 2018.

[13] Podle § 35 odst. 9 věta první před středníkem s. ř. s. „[n]avrhovatelé, u něbož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát“. Z uvedeného zákonného ustanovení vyplývá, že účastníku řízení lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou kumulativně

splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) jestliže je to nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[14] V tomto řízení jde o věc mezinárodní ochrany cizince, která je přímo ze zákona osvobozena od soudních poplatků, a to na základě § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Ve vztahu ke splnění první podmínky pro ustanovení zástupce spočívající v tom, že jde o účastníky, u nichž jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, však nejde o určující skutečnost. Jak Nejvyšší správní soud konstatoval ve svém rozsudku ze dne 24. 8. 2011, č. j. 4 Azs 22/2011 - 46, to, že stěžovateli svědčí věcné osvobození od soudního poplatku, samo o sobě neznamená splnění jedné z podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 9 s. ř. s., pro které je podstatné naplnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků pro nedostatek prostředků. Soud proto musí pro účely rozhodnutí o ustanovení zástupce posuzovat, zda jsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků stanovené v § 36 odst. 3 s. ř. s. i v těch případech, kdy se k řízení váže věcné osvobození od soudních poplatků.

[15] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatelé splňují podmínky pro osvobození od soudních poplatků dle § 36 odst. 3 s. ř. s. Stěžovatelé zdejšímu soudu prostřednictvím vyplněného formuláře *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* osvědčili, že na straně jedné jsou jejich jediným příjmem dávky státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi v celkové výši 19 030 Kč a v České republice nemají žádný majetek, zatímco na straně druhé mají náklady na bydlení, stravování, oblečení a léky ve výši 18 000 Kč měsíčně. Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovateli důvěryhodně vylíčená majetková situace, která svědčí o nedostatku prostředků, odůvodňuje závěr, že stěžovatelé splňují podmínky pro osvobození od soudních poplatků dle § 36 odst. 3 s. ř. s. Co se týče druhé podmínky pro ustanovení zástupce, tu není v řízení o kasační stížnosti třeba zvláště zkoumat, neboť zastoupení advokátem je zde povinné (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud tedy ustanovil stěžovatelům k ochraně jejich práv zástupkyni advokátku JUDr. Yvetu Janákovou, která sídlí v blízkosti bydliště stěžovatelů a zaměřuje se na problematiku azylového práva (viz informace veřejně dostupné z www.cak.cz). Je v zájmu stěžovatelů, aby se s ustanovenou zástupkyní co nejdříve spojili a poskytli jí nezbytnou součinnost; kontaktní údaje jsou k dispozici na internetových stránkách České advokátní komory (www.cak.cz).

[16] Podle § 37 odst. 3 s. ř. s. musí být z každého podání zřejmé, čeho se týká, kdo jej činí, proti komu směřuje, co navrhuje, a musí být podepsáno a datováno. Kromě těchto obecných náležitostí podání musí kasační stížnost obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu rozhodnutí bylo doručeno (§ 106 odst. 1 s. ř. s.).

[17] Stěžovatelé své kasační stížnosti směřují proti napadenému rozsudku, aniž by uvedli, z jakých důvodů jej napadají. Nejvyšší správní soud proto stěžovatele vyzývá k odstranění nedostatků kasačních stížností ve lhůtě jednoho měsíce od doručení tohoto usnesení (§ 106 odst. 3 s. ř. s.).

[18] Soud rovněž vyzývá zástupkyni stěžovatelů, aby vyčíslila odměnu za zastupování a sdělila soudu, zda je plátcem daně z přidané hodnoty, jakož i číslo bankovního účtu, na který přiznanou odměnu poukázat. Pokud tak neučiní, bude o odměně rozhodnuto na základě skutečností zřejmých ze spisu.

pokračování

[19] Veškeré písemnosti je třeba zaslat ke sp. zn. 2 Azs 197/2018 na adresu Nejvyšší správní soud, Moravské náměstí 6, 657 40 Brno, případně elektronicky na elektronickou podatelnu (podatelna@nssoud.cz) nebo do datové schránky Nejvyššího správního soudu (wwjaa4f).

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

Nebude-li ve stanovené lhůtě vyhověno výzvě k opravě nebo odstranění vad kasačních stížností a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud kasační stížnosti **o d m í t n e** [§ 37 odst. 5 ve spojení s § 120 s. ř. s.].

V Brně dne 11. července 2018

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu